

PRAMENY A LITERATURA

Následující stránky přinášejí stručný výčet odborné literatury, vztahující se k tématu jednotlivých kapitol této knihy. Jde samozřejmě o pouhý výběr – vedle základních přehledových prací obsahuje především tituly, z nichž jsem čerpal informace. Vzhledem k vzájemnému propojení jednotlivých kapitol se část titulů opakuje.

Kompletnější bibliografické údaje k většině zásadních problémů našich raných dějin lze získat v soupisech použité literatury a pramenů v následujících knihách a studiích:

- *Sláma, J.*: Střední Čechy v raném středověku II. Hradiště, příspěvky k jejich dějinám a významu. Praha 1986.
- *Sláma, J.*: Střední Čechy v raném středověku III. Archeologie o počátcích přemyslovského státu. Praha 1988.
- *Sláma, J.*: Slavníkovci – významná či okrajová záležitost českých dějin 10. století?, *Archeologické rozhledy* 47, 1995, s. 182-224.
- *Třeštík, D.*: Počátky Přemyslovců. Vstup Čechů do dějin (530-935). Praha 1997.
- *Žemlička, J.*: Čechy v době knížecí (1034-1198). Praha 1997.

Temný věk – Prameny poznání – Osoby a místa dramatu

Bláha, J.: Časněslovanská osada v Olomouci a počátky řemeslnicko-kupeckého podhradí. Příspěvek k postavení Olomouce v 10. století, *Archaeologia historica* 9, 1984, s. 133-146. *Bláha, J.*: Několik poznámek ke genezi a významu raně středověké Olomouce, *Archaeologia historica* 10, 1985, s. 143-152. *Boháčová, I., Frolík, J., Špaček, J.*: Stará Boleslav. Archeologický výzkum 1988-1994. Čelákovice 1994. *Boháčová, I., Frolík, J., Špaček, J.*: Výzkum opevnění hradiště ve Staré Boleslavi – předběžné sdělení, in: *Archaeologia historica* 19, 1994, s. 27-35. *Boháčová, I., Špaček, J.*: Stará Boleslav. Obraz dějin v archeologických a historických pramenech. Čelákovice 1997. *Borkovský, I.*: Pražský hrad v době přemyslovských knížat. Praha 1969. *Frolík, J., Smetánka, Z.*: Archeologie na pražském hradě. Praha 1997. *Flajšhans, V.*: Jména osob a míst v legendách svatováclavských, in: *Svatováclavský sborník I. Kníže Václav Svatý a jeho doba*. Praha 1934,

s. 819-832. *Guth, K.*: Praha, Budeč, Boleslav, in: Svatováclavský sborník I. Kníže Václav Svatý a jeho doba. Praha 1934, s. 686-818. *Hrdlička, L.*: K výpovědi stratigrafického vývoje Pražského hradu, *Archeologické rozhledy* 49, 1997, s. 649-662. *Ibrahim ibn Yacqub at-Turtushi: Christianity, Islam and Judaism Meet in East-Central Europe, c. 800-1300 A.D.* (Ed. P. Charvát a J. Prosecký). Praha 1996. *Kosmova kronika česká* (v překladu K. Hrdiny). Praha 1972. *Na úsvitu křesťanství. Z naší literární tvorby doby románské v století IX.-XIII.* Praha 1942. *Nový, R., Sláma, J., Zachová, J.*: Slavníkovci ve středověkém písemnictví. Praha 1987. *Pianowski, Z.*: Z dziejów średniowiecznego Wawelu. Kraków 1984. *Profantová, N.*: Kněžna Ludmila. Vládkyně a světice, zakladatelka dynastie. Praha 1996. *Sláma, J.*: Svatojiřské kostely na raně středověkých hradištích v Čechách, *Archeologické rozhledy* 29, 1977, s. 269-280. *Sláma, J.*: Střední Čechy v raném středověku II. Hradiště, příspěvky k jejich dějinám a významu. Praha 1986. *Sláma, J.*: Střední Čechy v raném středověku III. Archeologie o počátcích přemyslovského státu. Praha 1988. *Sláma, J.*: Budeč v raném období českých dějin, *Posel z Budče* 10, 1996, s. 4-9. *Słownik starożytności słowiańskich.* Wrocław, Warszawa, Kraków. *Smetánka, Z.*: Legenda o Ostojovi. Praha 1992. *Staňa, Č., Poláček, L. (ed.)*: Frühmittelalterliche Machtzentren in Mitteleuropa. Mehrjährige Grabungen und ihre Auswertung. III. Internationale Tagungen in Mikulčice. Brno 1996. *Šolle, M.*: Staroslovanské hradisko. Praha 1984. *Tomková, K.*: Noch einmal zu den Anfängen der Prager Burg, in: *Život v archeologii středověku.* Praha 1997, 630-638. *Třeštík, D.*: Počátky Prahy a českého státu, *Folia historica Bohemica* 5, 1983, s. 7-37. *Třeštík, D.*: Počátky Přemyslovců. Vstup Čechů do dějin (530-935). Praha 1997. *Turek, R.*: Čechy na úsvitě dějin. Praha 1963. *Turek, R.*: Widukind Korvejský a starší české dějiny, *Sborník Kruhu přátel Muzea hl. m. Prahy* 1, 1988, s. 57-63. *Váňa, Z.*: Přemyslovská Budeč. Archeologický výzkum hradiště v letech 1972-1986. Praha 1995. *Žaki, A.*: Kraków wiślański, czeski i wczesnopiastowski, in: *Chrystianizacja Polski południowej.* Kraków 1994, s. 41-71.

Dědictví otců – Cesta k moci – Jediný kníže

Binding, G.: Deutsche Königspfalzen von Karl dem Grossen bis Friedrich II. Darmstadt 1996. *Böhmová, O.*: Nejstarší denáry Boleslava I. z jazykového hlediska, *Numismatické listy* 47, 1992,

s. 129-133. Čech, P.: Archeologický průzkum při rekonstrukci plynovodu v Žatci (Předběžná zpráva), *Archeologické rozhledy* 46, 1994, s. 65-80. *Dějiny lidstva od pravěku k dnešku III. Základy středověku*. Praha 1936-1937. *Dějiny obyvatelstva českých zemí*. Praha 1998. Fiala, Z.: Dva kritické příspěvky ke starým dějinám českým, *Sborník historický* 9, 1962, s. 5-65. Graus, F.: Raně středověké družiny a jejich význam při vzniku států ve střední Evropě, *Československý časopis historický* 13, 1965, s. 1-18. *Kristiánova legenda. Život a umučení svatého Václava a jeho báby svaté Ludmily*. Ed. Jaroslav Ludvíkovský. Praha 1978. *Legendy a kroniky Koruny uherské*. Praha 1988. Ludat, H.: Böhmen und die Anfänge Ottos I., in: *Politik, Gesellschaft, Geschichtsschreibung. Giessener Festgabe für Graus zum 60. Geburtstag*. Köln, Wien 1982, s. 131-164. Lutovský, M.: Hroby knížat. Kapitoly z českých dějin a hrobové archeologie. Praha 1997. *Magnae Moraviae fontes historici*. Prameny k dějinám Velké Moravy. Brno 1966-1977. Merhautová, A.: Der St. Wenzelshelm, *Umění* 30, 1992, s. 169-179. *Na úsvitu křesťanství. Z naší literární tvorby doby románské v století IX.-XIII*. Praha 1942. Novotný, V.: České dějiny I.1. Praha 1912. Obrazová, P., Vlk, J.: Maior gloria. Svatý kníže Václav. Praha, Litomyšl 1994. Pekař, J.: Svatý Václav, in: *Svatováclavský sborník I. Kníže Václav Svatý a jeho doba*. Praha 1934, s. 9-101. Sláma, J.: K počátkům hradské organizace v Čechách, in: *Typologie raně feudálních slovan-ských států*. Praha 1987, s.175-190. Sláma, J.: Střední Čechy v raném středověku III. Archeologie o počátcích přemyslovského státu. Praha 1988. Sláma, J.: Příspěvek ke kulturním dějinám raně středověkých Čech, *Sborník kruhu přátel Muzea hl. m. Prahy* 1, 1988, s. 65-75. Sláma, J.: Slavníkovci – významná či okrajová záležitost českých dějin 10. století? *Archeologické rozhledy* 47, 1995, s. 182-224. Třeštík, D.: Počátky Přemyslovců. Vstup Čechů do dějin (530-935). Praha 1997. Turek, R.: Čechy na úsvitě dějin. Praha 1963. Turek, R.: Čechy v raném středověku. Praha 1982. Turek, R.: Počátky české vzdělanosti. Praha 1988. Turek, R.: „Mladoboleslavská“ listina Oty I., Boleslavica – *Sborník okresního muzea v Mladé Boleslavi* 3, 1994, s. 25-41.

Za hranice země – Budování státu – Epilog

Bažantová, N.: Romanesque and early Gothic silk textiles from Czech sources, in: *Ibrahim ibn Yacqub at-Turtushi: Christianity, Islam and Judaism Meet in East-Central Europe, c. 800-1300*

A.D. Praha 1996, s. 93-102. *Borkovský, I.*: Svatojiřská bazilika a klášter na Pražském hradě. Praha 1975. *Bubeník, J.*: K raně středověkému osídlení severozápadních Čech, jeho strukturám a centřum, *Studia mediaevalia Pragensia* I, 1988, s. 51-62. *Cach, F.*: Nejstarší české mince I. České denáry do mincovní reformy Břetislava I. Praha 1970. *Čiháková, J., Dragoun, Z.*: Nástin vývoje podhradí Pražského hradu do poloviny 13. století, *Archeologické rozhledy* 49, 1997, s. 56-64. *Čiháková, J., Zavřel, J.*: Das Itinerar Ibrahim ibn Jakubs und die neuen archäologischen Entdeckungen auf der Kleinseite, in: *Ibrahim ibn Yacqub at-Turtushi: Christianity, Islam and Judaism Meet in East-Central Europe, c. 800-1300 A.D.* Praha 1996, s. 65-71. *Dějiny lidstva od pravěku k dnešku III. Základy středověku.* Praha 1936-1937. *Erben, K. J.*: Nestorův letopis ruský. Praha 1940. *Frolík, J., Boháčová, I., Žegklitz, J.*: Archeologické nálezy z hrobky knížete Svytihněva II. v chrámu sv. Víta, in: *Castrum Pragense* I. Praha 1988, s. 61-70. *Frolík, J., Smetánka, Z.*: Archeologie na pražském hradě. Praha 1997. *Graus, F.*: Dějiny venkovského lidu v Čechách v době předhusitské I. Praha 1953. *Hásková, J.*: Úvod do problematiky českého denárového období. Praha 1978. *Hásková, J.*: K obchodním stykům Čech s Uhrami v období raného feudalismu (Nálezy uherských mincí v Čechách), *Slovenská numizmatika* 10, 1989, s. 213-221. *Henning, J.* 1992: Gefangenenfesseln im slawischen Siedlungsraum und der europäische Sklavenhandel im 6. bis 12. Jahrhundert, *Germania* 70, s. 403-426. *Hilbert, K.*: O nálezech rotundy Václavovy, in: *Svatováclavský sborník I. Kníže Václav Svätý a jeho doba.* Praha 1934, s. 220-229. *Hlinka, B., Radoměřský, P.*: Peníze, poklady, padělky. Praha 1975. *Choc, P.*: S mečem i štítem. České raně feudální vojenství. Praha 1967. *Ibrahim ibn Yacqub at-Turtushi: Christianity, Islam and Judaism Meet in East-Central Europe, c. 800-1300 A.D.* Ed. P. Charvát a J. Prosecký. Praha 1996. *Kadlec, J.*: Přehled českých církevních dějin. Řím 1987. *Kosmova kronika česká* (v překladu K. Hrdiny). Praha 1972. *Krzemienska, B., Třeštík, D.*: Přemyslovská hradiště a služebná organizace přemyslovského státu, *Archeologické rozhledy* 17, 1965, 624-655. *Labuda, G.*: Czeskie chrześcijaństwo na Śląsku i w Małopolsce w X i XI wieku, in: *Chrystianizacja Polski południowej.* Kraków 1994, s. 73-98. *Le Goff, J.*: Kultura středověké Evropy. Praha 1991. *Leciejewicz, L.*: Słowianie zachodni. Z dziejów tworzenia się średniowiecznej Europy. Wrocław, Warszawa, Kraków 1989. *Lewicki, T.*: Handel niewolnikami słowiańskimi

v krajach arabskich, in: Słownik starożytności słowiańskich II, Wrocław, Warszawa, Kraków 1964. *Lutovský, M.*: Několik poznámek k problematice slavníkovské domény, *Archeologické rozhledy* 47, 1995, s. 239-245. *Magnae Moraviae fontes historici*. Prameny k dějinám Velké Moravy. Brno 1966-1977. *Marešová, K.*: Nález předmincovního platidla na slovanském pohřebišti v Uherském Hradišti-Sadech, in: *Denárová měna na Moravě*. Brno 1986, s. 91-97. *Medek, V.*: Cesta české a moravské církve staletími. Praha 1982. *Meduna, P.*: K rekonstrukci vnitřní struktury hradské organizace Přemyslovců v severozápadních Čechách, in: *Lokalne ośrodki władzy państwowej w XI-XII wieku w Europie Środkowo-Wschodniej*. Wrocław 1993, s. 91-108. *Merhautová, A., Třeštík, D.*: Románské umění v Čechách a na Moravě. Praha 1983. *Měřínský, Z.*: Morava v 10. století ve světle archeologických nálezů, *Památky archeologické* 77, 1986, s. 18-80. *Nohejlová-Prátová, E.*: Základy numismatiky. Praha 1975. *Novotný, V.*: České dějiny I.1. Praha 1912. *Nový, R.*: Přemyslovský stát 11. a 12. století. Praha 1972. *Nový, R.*: Dvojí redakce Kosmovy kroniky Čechů, in: *Acta Universitatis Carolinae, Philosophica et historica* 2, 1981, s. 93-123. *Nový, R.*: Český stát v 10.-12. století, in: *Ilustrované české dějiny* 2. Praha 1996. *Nový, R., Sláma, J., Zachová, J.*: Slavníkovci ve středověkém písemnictví. Praha 1987. *Petráň, Z., Radoměřský, P.*: Encyklopedie české numismatiky. Praha 1996. *Profantová, N., Lutovský, M.*: Staromadařské nálezy z Čech, *Sborník Společnosti přátel starožitností* 3, 1992, s. 3-16. *Radoměřský, P., Richter, M.*: Korpus české středověké keramiky datované mincemi, *Sborník Národního muzea v Praze*, řada A-28, 1974, č. 2-4. *Sasse, B.*: Völkerwanderungszeitliche und mittelalterliche „Prunkgräber“ aus Mitteleuropa – Gedanken zu Definition und Bedeutung, in: *Život v archeologii středověku*. Praha 1997, s. 544-560. *Skalský, G.*: Kníže Václav Svatý a počátky české mince, in: *Svatováclavský sborník I. Kníže Václav Svatý a jeho doba*. Praha 1934, s. 184-219. *Sláma, J.*: K česko-polským stykům v 10. a 11. století, in: *Vznik a počátky Slovanů* 4, 1963, s. 221-269. *Sláma, J.*: K některým ekonomickým a politickým projevům raně středověkého přemyslovského státu, *Archeologické rozhledy* 37, 1985, s. 334-342. *Sláma, J.*: Střední Čechy v raném středověku III. Archeologie o počátcích přemyslovského státu. Praha 1988. *Sláma, J.*: Přemyslovcí a Morava, *Sborník Společnosti přátel starožitností* 2, 1991, s. 51-68. *Sláma, J.*: Slavníkovci – významná či okrajová záležitost českých dějin 10. století? *Archeologické rozhledy* 47, 1995,

s. 182-224. *Smetánka, Z.*: Legenda o Ostojovi. Praha 1992. *Šolle, M.*: Kouřim v průběhu věků. Praha 1981. *Štěpková, J.*: Ibráhím b. Jakúb a směnné prostředky v Praze, *Časopis Národního muzea* 125, 1956, s. 17-23. *Třeštík, D.*: Historické povědomí českého raného středověku, in: *Dawna świadomość historyczna w Polsce, Czechach i Słowacji*. Wrocław 1978, s. 5-21. *Třeštík, D.*: Počátky Přemyslovců. Vstup Čechů do dějin (530-935). Praha 1997. *Třeštík, D.*: Biskup Vojtěch a vznik střední Evropy, *Dějiny a současnost* 3/1997, s. 5-12. *Turek, R.*: Čechy na úsvitě dějin. Praha 1963. *Turek, R.*: Čechy v raném středověku. Praha 1982. *Turek, R.*: Slavníkovci a jejich panství. Hradec Králové 1982. *Turek, R., Hásková, J., Justová, J.*: LIVBVZ METROPOLIS. Tam, kde řeka Cidlina tratí své jméno. Libice nad Cidlinou 1981. *Váňa, Z.*: Přemyslovský Libušín. Historie a pověst ve světle archeologického výzkumu. Praha 1973. *Váňa, Z.*: Bílina. Výzkum centra přemyslovské hradske správy v severozápadních Čechách v letech 1952, 1961-64 a 1966, *Památky archeologické* 67, 1976, s. 393-478. *Váňa, Z.*: Bílina a staré Bělsko, *Památky archeologické* 68, 1977, s. 394-432. *Vlček, E.*: Nejstarší Přemyslovcí. Praha 1997. *Žaki, A.*: Przemyśl, in: *Słownik starożytności słowiańskich* 4. Wrocław, Warszawa, Kraków 1970. *Žemlička, J.*: Přemyslovská hradska centra a počátky měst v Čechách, *Československý časopis historický* 26, 1978, s. 559-586. *Žemlička, J.*: Das Reich des böhmischen Boleslavs und die Krise an der Jahrtausendwende. Zur Charakteristik der frühen Staaten in Mitteleuropa, *Archeologické rozhledy* 47, 1995, s. 267-278. *Žemlička, J.*: Čechy v době knížecí (1034-1198). Praha 1997.